

УДК 78.036(73):78.071.1Лян:7.01:316.74:78(045)
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/87-3-10>

Тан Гао СІЦЗЯ,
orcid.org/0009-0006-6770-4581
аспірантка кафедри історії української музики та фольклористики
Національної музичної академії імені П.І. Чайковського
(Київ, Україна) yunnagao@gmail.com

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ МИСТЕЦТВА ТА «ДУХОВНІ ЛАНДШАФТИ» ТВОРЧОСТІ ЛЕЙ ЛЯНА

В статті розглянуто творчість сучасного американського композитора китайського походження Лей Ляна у контексті проблеми соціальної відповідальності мистецтва. Займаючи активну позицію в питаннях екології, політичних та соціальних дискримінацій, збереження культурних кодів та синтезу культур, Лей Лян своєю творчістю наочно демонструє дієву складову власної філософії мистецтва. Наголошується на поєднанні Ляном композиторської майстерності з активною науково-просвітницькою діяльністю, численними публікаціями в авторитетних виданнях та міждисциплінарною відкритістю. Зроблено огляд творів, у яких порушуються теми секс-торгівлі (*Cuatro Corridos*), насильства зі зброєю (*Inheritance*), соціальної нерівності (*Xiaoxiang*), збереження природного середовища (*A Thousand Mountains, a Million Streams, Hearing Seascapes, Hearing Landscapes/Hearing Icescape, Six Seasons, Inaudible Ocean*). Метою дослідження є виявлення особливостей індивідуального втілення концепції соціальної відповідальності в творчості Лей Ляна. Методологія дослідження спирається на інтерпретаційний, герменевтичний, історико-культурний та контекстуальний методи. Наукова новизна. Вперше досліджується філософія творчості американо-китайського композитора Лей Ляна з позиції соціальної відповідальності митця. Висновки. Дослідження творчості Лей Ляна в контексті соціальної відповідальності мистецтва дозволяє ствердити, що його музичні твори не лише відображають актуальні етичні, екологічні та політичні проблеми сучасності, а й активно беруть участь у формуванні дискурсу змін. Лян поєднує композиторську майстерність із найсучаснішими міждисциплінарними дослідницькими практиками, демонструючи, як музика може ставати дієвим засобом осмислення травматичного досвіду, відновлення колективної пам'яті та активізації етичної рефлексії. Через осмислене поєднання звуку, науки та етики Лян формує унікальний художній простір, здатний впливати на колективну свідомість. У цьому сенсі його творчість постає не лише як естетичне явище, а як етична практика, що спрямована на формування світлішого майбутнього для наступних поколінь.

Ключові слова: Лей Лян, композитори ХХІ ст., сучасна музика, філософія мистецтва, соціальна відповідальність творчості.

Tang Gao SIJIA,
orcid.org/0009-0006-6770-4581
Postgraduate Student at the History of Ukrainian Music and Music Folkloristics Department
Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music
(Kyiv, Ukraine) yunnagao@gmail.com

THE SOCIAL RESPONSIBILITY OF ART AND THE 'SPIRITUAL LANDSCAPES' IN LEI LIANG'S CREATIVE WORK

The article examines the work of contemporary American composer of Chinese origin Lei Liang in the context of the problem of social responsibility in art. Taking an active position on issues of ecology, political and social discrimination, the preservation of cultural codes, and the synthesis of cultures, Lei Liang's creative work clearly demonstrates an effective component of his own philosophy of art. Particular emphasis is placed on the combination of his compositional mastery with active scholarly and educational engagement, numerous publications in reputable journals, and his interdisciplinary openness. The study has reviewed works addressing issues such as sex trafficking (*Cuatro Corridos*), gun violence (*Inheritance*), social inequality (*Xiaoxiang*), and environmental awareness (*A Thousand Mountains, a Million Streams; Hearing Seascapes; Hearing Landscapes / Hearing Icescape; Six Seasons; Inaudible Ocean*). The aim of the study is to identify the features of the individual embodiment of the concept of social responsibility in Lei Liang's artistic practice. The research methodology is based on interpretive, hermeneutic, historical-cultural, and contextual approaches. Scientific novelty. This study is the first to explore the artistic philosophy of Chinese-American composer Lei Liang from the perspective of the artist's social responsibility. Conclusions. Examining Lei Liang's work through the lens of social responsibility in art reveals that his musical output not only reflects urgent ethical, ecological, and political issues of our time, but also actively participates in shaping a discourse of change. Liang combines compositional mastery with advanced interdisciplinary research practices, demonstrating how music can serve as an effective means of processing traumatic experience, restoring collective memory, and fostering ethical reflection. Through a thoughtful synthesis of sound, science, and ethics, Liang creates a unique artistic space capable of influencing collective consciousness. In this sense, his work emerges not only as an aesthetic phenomenon, but also as an ethical practice aimed at shaping a brighter future for generations to come.

Key words: Lei Liang, 21st century composers, contemporary music, philosophy of creativity, social responsibility of art.

Постановка проблеми. Протягом усієї історії існування людської цивілізації мистецтво було потужним засобом вираження емоцій, ідей та культурної ідентичності людини і суспільства. Однак у сучасному світі, в якому швидко і неминуче відбуваються карколомні зміни, роль мистецтва значно розширилася завдяки виходу за рамки естетики, охоплюючи ширшу відповідальність перед суспільством та довкіллям. Митці та інституції дедалі більше усвідомлюють вплив своєї роботи на соціальні проблеми, формування нових наративів, сприйняття та ставлення. В останні десятиліття спостерігається помітний сплеск інтеграції соціальної відповідальності в мистецтво. Цей зсув відображає зростаючу обізнаність щодо екологічних проблем, порушень прав людини та соціальної нерівності. Все частіше митці своєю творчістю намагаються привернути увагу суспільства до вирішення нагальних глобальних проблем.

Певний час соціальна відповідальність як етична концепція розглядалася дослідниками в площині соціології, природничих та технічних наук, бізнес-стратегій, політичних ідеологій та освіти. Серед численних прикладів можна назвати колективні монографії українських дослідників «Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні»¹ та «Політика та механізми реалізації соціальної відповідальності університетів України в умовах війни та під час повоєнного відновлення»², роботи Ернста Ульріха фон Вайцекера та Андерса Вейкмана «Come On! Капіталізм, недалекоглядність, населення і руйнування планети» (Вайцекер, 2019), Бйорна Андерсена «Втілення бізнес-етики в життя: досягнення корпоративної соціальної відповідальності»³, Джона Форджа «Моральна відповідальність та невіглас-вчений»⁴ та багато інших.

¹ «Діагностика стану та перспектив розвитку соціальної відповідальності в Україні (експертні оцінки): монографія / О.Ф. Новікова, М.Є. Дейч, О. В. Панькова та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Донецьк, 2013. 296 с.

² Політика та механізми реалізації соціальної відповідальності університетів України в умовах війни та під час повоєнного відновлення: монографія / О. Оржель, М. Бойченко, О. Петров, О. Литовченко, К. Трима, Н. Шофолова, Л. Червона, О. Бульвінська; за ред. С. Калашнікової, О. Оржель. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 128 с. DOI: <https://doi.org/10.31874/978-617-7644-62-9-2023>

³ Bjørn Andersen. Bringing Business Ethics to Life: Achieving Corporate Social Responsibility. ASQ Quality Press, 2004. 333p.

⁴ Forge, J. Moral responsibility and the 'ignorant scientist'. SCIENGETHICS 6, 2000. p. 341–349. <https://doi.org/10.1007/s11948-000-0036-9>

Незважаючи на те, що концепція соціальної відповідальності в мистецтві не є новою, коло робіт, присвячених її дослідженню, доволі обмежено. В останнє десятиріччя вийшли статті Шанти Сарвайї (Sarvaiya, 2024), Дебори Пірс (Pierce, 2015), Кетлін Хігінс (Higgins, 2018) та інш. В той же час, з'являється все більше митців, чия творчість є наочним прикладом інтеграції мистецтва в контекст найгостріших соціальних та екологічних проблем і життєтворчості яких неможливо досліджувати поза проблем соціальної відповідальності. До них безперечно належить китайсько-американський композитор Лей Лян (1972), філософія творчості якого безпосередньо пов'язана з найактуальнішими проблемами сучасності.

Мета статті – визначити особливості індивідуального втілення концепції соціальної відповідальності в творчості Лей Ляна. **Методологія дослідження** спирається на *інтерпретаційний метод* – для розкриття змісту творів Лей Ляна, зокрема прихованих соціальних і культурних сенсів; *контекстуальний аналіз* для розгляду творів у взаємодії з соціальними, екологічними та політичними процесами; *герменевтичний підхід* – для осмислення авторських інтенцій і сучасного прочитання музичних творів як соціальних жестів; *історико-культурний метод* – для аналізу еволюції естетичних ідей та ролі композитора в актуальному соціокультурному полі.

Наукова новизна – вперше досліджується філософія творчості американо-китайського композитора Лей Ляна з позиції соціальної відповідальності митця.

Виклад основного матеріалу. Влучна думка Дебори Пірс про те, що «музика має так багато потужних аспектів, що ми могли б використовувати її для навчання мистецтву взаємозв'язку, спілкування та трансформації, а також сприяти еволюції людського мислення та дій» (Pierce, 2015) глибоко резонує з філософією творчості відомого американського композитора китайського походження Лей Ляна (Lei Liang). Він один з тих митців, які активно поєднують творчу діяльність із науково-просвітницькою роботою. Лян є автором понад п'ятдесят наукових і публіцистичних статей, опублікованих у провідних виданнях США та Китаю, зокрема в Contemporary Music Review, 人民音乐 (People's Music), 音乐艺术 (Music Art) та 音乐生活 (Music Life). Його дослідження охоплюють теми міжкультурної музичної взаємодії, естетики сучасної композиції та збереження музичної спадщини. Крім того, Лян активно бере участь у публічних обговореннях та інтерв'ю, зокрема для WQXR-FM та New York Philharmonic, де ділиться

своїми поглядами на сучасне композиторство, культурну ідентичність та проблеми природного середовища. Його науково-просвітницька діяльність відзначається глибоким аналізом і міждисциплінарним підходом, що поєднує музику, культуру та науку.

У своїх численних статтях та критичних роботах він формулює своє особисте ставлення до задач та мети мистецтва. Музика для нього перш за все – безмежний комунікативний простір, де композитори доносять свою мудрість, філософію, «давно загублений конфуціанський гуманістичний дух та свідомість активної участі» (梁雷, 2013: 23). У своїй передмові до ювілейного видання антології літературної та композиторської творчості видатного композитора Чжоу Веньжун (1923–2019), який, за словами Ніколаса Слонимського був «одним із перших китайських композиторів, які спробували перекласти автентичні східноазійські мелодики та ритми термінами сучасної західної музики» (Chang, 2006: 34), Лей Лян практично сформулював концепцію сучасного універсального музиканта-філософа. За його словами «неможливо створити глибоку музику без глибоких думок. (<...>) більшість композиторів, яких я особливо поважаю, написали статті, що спонукають до роздумів: Айвз, Копленд, Кейдж і Картер зі Сполучених Штатів; Булез, Штокхаузен, Лігеті та Беріо з Європи; і Тору Такеміцу, Джодзі Юаса та Юдзі Такахаші з Японії. Читати їхні статті – це як слухати їхню музику, яка може відкрити нашу мудрість» (梁雷, 2013: 23). Лян вважає, що музичні твори повинні мати глибокий сенс і філософську наповненість, а композитор, як взірць для нього, володіти «проникливістю історика перед обличчям поточних тенденцій розвитку китайської і західної культур і недоліків, викликаних комерційною глобалізацією» (там само).

Ідея впливу музики на соціальні процеси, формування суспільства та відношень між людьми існувала в різних культурах від найдавніших часів. Як зазначає у своєму дослідженні Кетлін Хігінс, «Конфуціанські мислителі у стародавньому Китаї стверджували, що ритуально виконана музика створює дух гармонії та шанування серед членів сім'ї та серед членів ширшої спільноти. Західні філософи погоджувалися, причому Платон та Арістотель детально розглянули важливість музичної освіти для створення суспільства, що співпрацює з громадянами. Корінні австралійці використовують музику для передачі моральних уроків (а також уроків з інших питань). Африканські практики музичного мистецтва зазвичай включають культивування моральних принципів у

таких питаннях, як обмін та повага. А деякі західні підприємства використовують музичну діяльність для тімбілдингу» (Higgins, 2018: 2). В сьогоденні світі, коли багато людей сприймають сучасну академічну музику як недоступну і незрозумілу, як таку, що має високі бар'єри сприйняття, причому як для слухачів, так і для музикантів, Лей Лян прагне до протилежного. За його словами, він завжди тестував свою музику зі своїм маленьким сином Альбертом. За словами композитора для нього це був унікальний досвід дослідження сприйняття музики «чистим розумом» дитини, яка не обмежена кліше музичного досвіду. І коли син коментував твір як «занадто повний», для Ляна це був сигнал, що його музиці не вистачає тиші (Fischer, 2025). В той же час митця неможливо звинуватити у «заграванні з публікою», «спрощенні» музичного вислову. Його музична мова сучасна, складна, і навіть, за враженнями деяких музичних критиків, може шокувати на кшталт прем'єри «Весни священної» Ігоря Стравінського в 1913 році, нагадуючи саундтрек до художнього сюрреалістичного фільму або напруженої психологічної драми (Tamilio, 2025).

Філософія творчості Лей Ляна органічно викристалізувалася з його драматичного життєвого шляху. Ставши свідком трагічних подій 1989 року на площі Тяньаньмень, він пережив глибоке потрясіння, яке, як стверджує сам композитор, змінили його життя. Шокований насильством, він усвідомив, що єдине, чого не можна позбавити людину, це її способу мислення, культури, уяви, свідомості, і відтоді Лей Лян побачив свій шлях саме у розвитку цього світу настільки незалежним, настільки вільним, щоб він мав силу протистояти насильству (більш детально про це див. Тан Гао Сіцзя, 2025: 68).

Активна позиція соціальної відповідальності Лей Ляна проявлена у всіх сферах його життєтворчості. Композитор є учасником Всесвітнього економічного форуму (World Economic Forum) у статусі Young Global Leader of the World Economic Forum, що безумовно свідчить про його залученість до глобальних ініціатив та обговорень, які можуть охоплювати широкий спектр тем, включаючи економіку, суспільство та довкілля. З 2013 року Лей Лян залучений до програм і проєктів Інституту Qualcomm при Каліфорнійському університеті в Сан-Дієго спочатку як композитор-резидент (Composer-in-Residence), з 2018 року як перший «митець-дослідник» (Research Artist-in-Residence). За словами композитора, його партнерство з Інститутом стало переломним, він вважає що це «унікальне місце для перевинайдення

та переосмислення наших дисциплін, і я сподіваюся знайти абсолютно нові шляхи – як технічні, так і художні – для дослідження розширення взаємозв'язку між музикою, наукою та технологіями» (Jennewein, 2018). В Qualcomm Лян проводить дослідження озвучення коралових рифів, в якому використовувалися їх зображення та аудіозапису їх звучання, щоб висвітлити небезпеки, з якими стикаються рифи по всьому світу. Результати роботи висвітлюються в його міждисциплінарних курсах «Слухання морських пейзажів», де аспіранти та студенти використовують дані, зібрані дослідниками Океанографічного інституту Скриппса (Scripps Institution of Oceanography) для створення інтерактивних мультимедійних вистав, що поєднують звук, зображення та рух. Директор Інституту Qualcomm Рамеш Рао (Ramesh Rao), коментуючи діяльність Лей Ляна зазначає, що вона «по-справжньому дивовижна і пропонує свіжий, відкритий погляд на інтеграцію музики, науки та технологій» (там само).

У 2023 році Інститут запустив проєкт «Лей Лабораторія» (Lei Lab), творцем і художнім керівником якої виступив Лей Лян. На офіційному сайті Лабораторії зазначено, що вона створена «з переконанням, що ми живемо в епоху неминучого злиття мистецтв і наук; що весь університет є єдиною неподільною одиницею; що творче слухання пропонує унікальний потенціал для навчання; і що нам потрібно колективно та творчо реагувати на проблеми, що стоять перед усіма нами» (Official website). В межах проєкту композитор продовжує активно співпрацювати з інженерами, геологами, океанографами та розробниками програмного забезпечення, щоб дослідити те, що він називає «унікальним потенціалом навчання, який пропонує творче слухання». Результатом цієї діяльності стала поява низки творів: «Тисяча гір, мільйон струмків» (A Thousand Mountains, a Million Streams, 2018); «Слухові морські ландшафти» (Hearing Seascapes, 2018); «Слухові ландшафти/Слуховий крижаний ландшафт» (Hearing Landscapes/Hearing Icescape, 2023); «Шість пір року» (Six Seasons, 2023); «Нечутний океан» (Inaudible Ocean, 2025), прем'єра якого відбулася цього року в межах New Music Festival (Boston Conservatory Theater).

Оркестровий твір «Тисяча гір, мільйон струмків», натхненний китайським живописом Хуана Бінхуна, є своєрідною музичною медитацією на тему знищення природних і культурних ландшафтів. Лян описує його як спробу зберегти та відновити духовні та фізичні ландшафти, створюючи місце, де ми та наші діти можемо відчувати

приналежність. Твір отримав престижну премію Grawemeyer Award у 2020 році. У проєкті «Слухові морські ландшафти» Лян разом з інженерами та океанографами використовує звукові дані з коралових рифів для створення музичних композицій, що відображають стан океанських екосистем. Він спрямований на підвищення обізнаності про загрози, що постають перед океанічним середовищем через зміну клімату. Електроакустичний міждисциплінарний диптих «Слухові ландшафти/Слуховий крижаний ландшафт» є органічним продовженням проєкту «Слухові морські ландшафти». Він поєднує різні галузі дослідження китайського пейзажного живопису та народної пісні, океанографії, розробки програмного забезпечення, наук про Землю та підводної акустики. Досліджуючи взаємозв'язок між мистецтвом, наукою та технологією і зосереджуючись на темах зміни клімату та збереження світової культурної спадщини, композитор двома творами «Ландшафтів» співставляє перетворення зображень китайських пейзажів («Слухові ландшафти») та звуків Арктики («Слуховий крижаний ландшафт») на музику. Результатом є «два натхненні пов'язані твори, що використовують різноманітні методології для дослідження нашого зв'язку з нашою планетою та нашого звукового досвіду з нею» (Lei Liang, 2023).

Твір для оркестру «Шість пір року» виник у співпраці з океанографами, які зафіксували звуки сезонного формування льоду на поверхні Північного Льодовитого океану. Їх польові записи надають безцінні дані вченим-дослідникам, але для композитора, який вміє слухати метафорично, вони є не просто звуком «народження льоду», а джерелом музичного натхнення. В цьому творі Лей Лян звертається до інuitських уявлень про шість періодів року, які визначаються звуками мінливого навколишнього середовища, такими як, наприклад, кроки полярного ведмеда, що знаменують початок нового сезону. За словами композитора, «Шість пір року» підкреслює важливість слухання як способу розуміння змін у природі, як природних, так і спричинених діяльністю людини.

В «Нечутному океані» Лей Лян на стику мистецтва та науки продовжує дослідження звукових ландшафтів океану, недоступних людському слуху. У співпраці з океанографом Джошуа Джонсом та лабораторією Lei Lab, композитор трансформує інфразвукові та ультразвукові сигнали морських глибин у музичну композицію. Використовуючи технології для уповільнення та транспозиції цих звуків, Лян, за його словами, створює «звуковий ліхтар», що висвітлює приховані чудеса

океану (Murphy, 2025). Прем'єра твору відбулася 31 січня 2025 року на концерті-портреті композитора у виконанні ансамблю *contraBAND* Бостонської консерваторії. «Нечутний океан» є частиною ширшої ініціативи композитора, спрямованої на підвищення екологічної свідомості через музику, що відображає крихкість та красу морських екосистем. Цей твір демонструє, як художнє осмислення наукових даних може сприяти глибшому розумінню та збереженню навколишнього середовища.

Лей Лян наголошує, що використовуючи «старі» музичні інструменти ми можемо надати їм абсолютно сучасного звучання, зосереджуючись на відтворенні нових технік гри, створенні нового лексикону звуків, які є відповіддю на багату інформацію оточуючого світу, яка є дуже актуальна для нашого існування на планеті. Вона розповідає про те, звідки ми прийшли, в якому стані ми знаходимося, і в якій небезпеці знаходиться ця планета.

В одному з інтерв'ю Сарі Годчер Мерфі Лей Лян пояснює: «Існує багато музики на тему зміни клімату, яку майже нічого не пов'язує зі справжніми дослідженнями. Я називаю це пропагандистською музикою. Окрім назви, вона не має нічого спільного з кліматом. Потрібна велика співпраця, розуміння та дослідження, щоб вивчити все це, щоб ми могли дійсно створювати наше мистецтво більш обґрунтовано та, сподіваюся, більш актуально» (Murphy, 2024).

Крім проблем екології та зміни клімату в центрі творчої уваги Лей Ляна є соціальні, політичні та історичні теми. Його музика часто стає засобом осмислення складних суспільних проблем, таких як політичне придушення, імміграція, насильство та соціальна несправедливість. Наприклад, у 2013 році Лян бере участь у написанні камерної опери «Чотири корідо»⁵ у співпраці з композиторами Гільдою Паредес, Арлін Сьерра та Ебертом Васкесом⁶. Твір складається з чотирьох монодрам,

⁵ Corridos – це мексиканський жанр баладної пісні, що поєднує розповідь (нарратив) із соціальним чи політичним змістом. У перекладі «corridos» буквально означає «балади» або «розповідні пісні», з певною культурною специфікою жанру, адже це не просто пісні, а пісні-свідчення, тісно пов'язані з народною традицією Мексики.

⁶ Гільда Паредес (Hilda Paredes) – мексиканська композиторка, одна з провідних представниць сучасної авангардної музики Латинської Америки. Арлін Сьерра (Arlene Sierra) – американська композиторка кубинського походження, професорка композиції в Кардіффському університеті (Велика Британія). Еберто Васкес (Heberto Vásquez) – мексиканський композитор, диригент та педагог, активний учасник музичного життя Мексики.

кожна з яких розповідає історію жінки, втягнутої в сексуальне рабство на кордоні між США та Мексикою. Лян є автором однієї з частин, де через музичну мову передає трагізм і безвихідь ситуації жертв торгівлі людьми. Цей твір не лише художньо осмислює проблему, а й слугує платформою для громадського обговорення, адже супроводжувався публічними форумами за участю фахівців з охорони здоров'я та правоохоронних органів.

В наступній камерній опері Лей Ляна «Спадщина» (Inheritance, 2018), на лібрето Метта Donovan, композитор досліджує тему насильства із застосуванням вогнепальної зброї в американському суспільстві. Центральною фігурою є спадкоємиця виробника гвинтівок Сара Вінчестер та власниця будинку, в якому, як кажуть, мешкають люди, вбиті з цієї марки вогнепальної зброї. Опера поєднує її історію з сучасними подіями, зокрема шкільними стрілянинами, створюючи метафору колективної провини та спроби спокути. Як зазначає композитор, твір «порушує питання про співучасть, спокути та насильство із застосуванням зброї в Америці»

Концерт для альт-саксофона та оркестру «Сяосян» (Xiaoxiang, 2009, ред. 2014) був натхненний історією селянки з провінції Хунань, чий чоловік був ув'язнений та убитий місцевим чиновником під час Культурної революції в Китаї. Не маючи можливості добитися справедливості, жінка щовечора вила в лісі за будинком чиновника, поки обидва не зійшли з розуму. Лян використовує цю історію як алегорію для вираження безсилля перед репресивною владою, а музичний твір стає своєрідним «анти-концертом», де соліст втілює нездатність висловити біль словами. Солюючий інструмент Ляна тремтить, співає та плаче, перетинаючи тривожні музичні ландшафти, вираження горя приходять хвилями та пароксизмами, що переповнюють почуття. «Ця жінка голосила, бо слова вже нічого не означали», – пояснює Лян, «я хотів знайти спосіб дати ще один шанс таким заглушеним голосам, як її» (Pellegrinelli, 2015). Твір став фіналістом Пулітцерівської премії з музики у 2015 році, що засвідчило його високу естетичну та соціальну вагу. За висновком журі, твір «використовує звук як хроніку людського болю».

Через вище згадані твори Лей Лян демонструє, як музика може слугувати засобом соціального коментаря та інструментом для порушення важливих суспільних питань. Його підхід поєднує глибоке емоційне занурення з інтелектуальним аналізом, створюючи потужні художні висловлювання, що резонують з актуальними проблемами сучасності.

Висновки. Оскільки світ відчайдушно бореться з екологічними кризами, соціальною несправедливістю та іншими складними викликами, роль мистецтва стає дедалі важливішою. Дослідження творчості Лей Ляна в контексті соціальної відповідальності мистецтва дозволяє ствердити, що його музичні твори не лише відображають актуальні етичні, екологічні та політичні проблеми сучасності, а й активно беруть участь у формуванні дискурсу змін. Лян поєднує композиторську майстерність із найсучаснішими міждисциплінарними дослідницькими практиками, демонструючи, як музика може ставати дієвим засобом осмислення травматичного досвіду, відновлення колективної пам'яті та активізації етичної рефлексії.

Його авторська стратегія глибоко вкорінена в зацікавленості природою, історією, правами людини та внутрішніми механізмами суспільних трансформацій. Такий підхід утворює своєрідні «духовні ландшафти» – простори, у яких мистецтво

виступає інструментом не лише естетичного переживання, а й етичної дії. Лян виявляє мистецтво як форму залученого мислення, що має потенціал змінювати уявлення про світ і структури самого суспільного буття.

Вислів всесвітньо відомого ісландсько-данського художника Олафура Еліассона (1967) – «*Мистецтво може змінити світ*» – набуває у цьому контексті конкретного сенсу: музика Лей Ляна не просто відображає дійсність, а створює умови для її переосмислення й переоформлення. Його діяльність підтверджує, що композитор у ХХІ столітті може бути не лише митцем, а й дослідником, мислителем, агентом змін. Через осмислене поєднання звуку, науки та етики Лян формує унікальний художній простір, здатний впливати на колективну свідомість. У цьому сенсі його творчість постає не лише як естетичне явище, а як етична практика, що спрямована на формування світлішого майбутнього для наступних поколінь.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вайцзерер, Ернст; Війкман, Андерс. Come On! Капіталізм, недалекоглядність, населення і руйнування планети / переклад з англ. Ю. Сірош; за наук. ред. В. Вовка, В. Бутка. Київ.: Самт-Книга, 2019. 276 с.
2. Тан Гао Сіцзя Творчість Лей Ляна: до питання культурної ідентичності митця. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 83, том 3, 2025. с. 66–71. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-3-10>
3. Chang, Peter. Chou Wen-Chung: the Life and Work of a Contemporary Chinese-born American Composer. Oxford, UK: The Scarecrow Press, 2006. 264 p.
4. Fischer, Tobias. (2025) Lei Liang about Directions in Contemporary Composition. Fifteen Questions about Lei Liang's solo album Dui. 2016. <https://www.15questions.net/interview/lei-liang-about-directions-contemporary-composition/page-1/>
5. Jennewein, Chris. Composer Integrates Music and Science in New UC San Diego Residency. Times of San Diego, Sept. 4, 2018. <https://timesofsandiego.com/arts/2018/09/04/composer-integrates-music-and-science-in-new-uc-san-diego-residency/>
6. Higgins, Kathleen M. Connecting Music to Ethics. College Music Symposium, vol. 58, no. 3, 2018. P. 1–20. <https://www.jstor.org/stable/26608534>
7. Lei Liang: Hearing Landscapes/Hearing Icescapes. Focus Recordings. March 10, 2023. <https://www.newfocusrecordings.com/catalogue/lei-liang-hearing-landscapes-hearing-icescapes/>
8. Liang Residency at Qualcomm Institute. Official website. <https://lei-lab.ucsd.edu/#projects>
9. Murphy, Sarah Godcher. Boston Conservatory's New Music Festival Puts Contemporary Composers in the Spotlight. Boston Conservatory at Berklee. January 24, 2025. <https://bostonconservatory.berklee.edu/news/boston-conservatory-s-new-music-festival-puts-contemporary-composers-in-the-spotlight>
10. Murphy, Sarah Godcher. Q&A with Visiting Artist Lei Liang. Boston Conservatory at Berklee. May 7, 2024. <https://bostonconservatory.berklee.edu/news/q-a-with-visiting-composer-lei-liang>
11. Pellegrinelli, Lara. Hearing History. Harvard Magazine. January-February 2015. <https://www.harvardmagazine.com/2015/12/hearing-history>
12. Pierce, Deborah L. Redefining Music Appreciation: Exploring the Power of Music. College Music Symposium, vol. 55, 2015. <https://www.jstor.org/stable/26574401>.
13. Sarvaiya, S. A Sustainable Approach Towards Art Practices: Embracing Social Responsibility. ShodhKosh: Journal of Visual and Performing Arts, 5(ICETDA24), 2024. p. 263–267. doi: 10.29121/shodhkosh.v5.iICETDA24.2024.1336
14. Tamilio III, John. Classical Music Album Review: Traversing Foreign Landscapes – Lei Liang's "Dui". The Arts Fuse: Boston's online arts magazine. February 13, 2025. <https://artsfuse.org/305005/classical-music-album-review-traversing-foreign-landscapes-lei-liangs-dui/>
15. 梁雷, 洛秦, 蔡良玉. 汇流: 周文中音乐文集. 上海: 上海音乐学院出版社, 2013. 334 с.

REFERENCES

1. Vaitserer, Ernst; Viikman, Anders. (2019). Come On! Kapitalizm, nedalekohliadnist, naseleennia i ruinuвання planet [Capitalism, Short-termism, Population and the Destruction of the Planet] / pereklad z anhl. Yu. Sirosh; za nauk. red. V. Vovka, V. Butka. Kyiv.: Samt-Knyha, 276 s. [in Ukrainian].

2. Tan Hao Citszia. (2025). Tvorchist Lei Liana: do pytannia kulturnoi identychnosti myttsia [Creativity of Lei Lian: on the question of the cultural identity of the artist]. Aktualni pytannia humanitarnykh nauk: mizhvuzivskyi zbirnyk naukovykh prats molodykh vchenykh Drohobyskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Ivana Franka. Drohobych. Vyp. 83. T. 3. S. 66–71. [in Ukrainian]. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-3-10>
3. Chang, Peter. (2006). Chou Wen-Chung: the Life and Work of a Contemporary Chinese-born American Composer. Oxford, UK: The Scarecrow Press. 264 p. [in English].
4. Fischer, Tobias. (2025). Lei Liang about Directions in Contemporary Composition. Fifteen Questions about Lei Liang's solo album Dui. [in English]. <https://www.15questions.net/interview/lei-liang-about-directions-contemporary-composition/page-1/>
5. Jennewein, Chris. (2018). Composer Integrates Music and Science in New UC San Diego Residency. Times of San Diego, Sept. 4. [in English]. <https://timesofsandiego.com/arts/2018/09/04/composer-integrates-music-and-science-in-new-uc-san-diego-residency/>
6. Higgins, Kathleen M. (2018). Connecting Music to Ethics. College Music Symposium, vol. 58, no. 3. pp. 1–20. [in English]. <https://www.jstor.org/stable/26608534>
7. Lei Liang: Hearing Landscapes/Hearing Icescapes. Focus Recordings. (2023). March 10. [in English]. <https://www.newfocusrecordings.com/catalogue/lei-liang-hearing-landscapes-hearing-icescapes/>
8. Liang Residency at Qualcomm Institute. Official website. [in English]. <https://lei-lab.ucsd.edu/#projects>
9. Murphy, Sarah Godcher. (2025). Boston Conservatory's New Music Festival Puts Contemporary Composers in the Spotlight. Boston Conservatory at Berklee. [in English]. January 24. <https://bostonconservatory.berklee.edu/news/boston-conservatory-s-new-music-festival-puts-contemporary-composers-in-the-spotlight>
10. Murphy, Sarah Godcher. (2024). Q&A with Visiting Artist Lei Liang. Boston Conservatory at Berklee. May 7. [in English]. <https://bostonconservatory.berklee.edu/news/q-a-with-visiting-composer-lei-liang>
11. Pellegrinelli, Lara. (2015). Hearing History. Harvard Magazine. January-February. [in English]. <https://www.harvardmagazine.com/2015/12/hearing-history>
12. Pierce, Deborah L. (2015). Redefining Music Appreciation: Exploring the Power of Music. College Music Symposium, vol. 55. [in English]. <https://www.jstor.org/stable/26574401>.
13. Sarvaiya, S. (2024). A Sustainable Approach Towards Art Practices: Embracing Social Responsibility. ShodhKosh: Journal of Visual and Performing Arts, 5(ICETDA24). p. 263–267. [in English]. doi: 10.29121/shodhkosh.v5.iICETDA24.2024.1336
14. Tamilio III, John. (2025). Classical Music Album Review: Traversing Foreign Landscapes – Lei Liang's "Dui". The Arts Fuse: Boston's online arts magazine. February 13. [in English]. <https://artsfuse.org/305005/classical-music-album-review-traversing-foreign-landscapes-lei-liangs-dui/>
15. Liang, L., Luo, Q., Cai, L. (2013). 汇流: 周文中音乐文集 [Confluence: Essays on Chou Wen-chung's Music]. Shanghai Conservatory of Music Press, Shanghai. 334 p. [In Chinese].